

Medical Subject Headings (MeSH) oversettes til norsk

Vi trenger norske standardiserte medisinske og helsefaglige emneord

Av Sigrun Espelien Aasen
Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten, seksjon Helsebiblioteket, har startet arbeidet med å oversette Medical Subject Headings (MeSH) til norsk.

Medical Subject Headings (MeSH) fyller 50 år i år, og National Library of Medicine (NLM) hadde en storstilt feiring av jubilenten 18. november 2010. Vokabularet omtales som tesaurus fordi det har en hierarkisk struktur og oppdateres årlig. MeSH er oversatt til 27 språk. Hver av de 26 000 MeSH har et unikt id-nummer som kopler all informasjon om termen sammen (definisjon, foretrukket term, henvisningsord, ulike språk og termhistorikk). MeSH tesaurusen dekker alle fagfelt, men har hovedvekt på medisin og helsefag.

MeSH brukes av studenter ved medisinske og helsefaglige utdanninger, samt av helsepersonell og forskere når de søker etter litteratur i de viktigste internasjonale referansedatabasene. MeSH er oversatt til europeiske språk som svensk, finsk, tysk, fransk, nederlandsk, italiensk, spansk, portugisisk og russisk, men også kinesisk, arabisk, japansk, koreansk m.fl. I National Library of Medicine (NLM)s BabelMeSH babelmesh.nlm.nih.gov/ kan en søke på den språkvarianten en ønsker.

MeSH brukes på nettsteder som Health On the Net (HON), Guidelines International Network (GIN), Fransk helseportal (CISMef) og Medline Plus som er viktig på området pasientinformasjon.

Helse Sør-Øst signaliserte våren 2009 et behov for norske standardiserte medisinske og helsefaglige termer. Det fikk Helsebiblioteket til å starte prosjektet "Medical Subject Headings (MeSH) oversatt til norsk" www.kunnskapssenteret.no/Prosjekter/8564.cms

Vi vet at norske begreper forstås bedre enn engelske og ser viktigheten av å ha et

standardisert vokabular hvor populære og profesjonelle betegnelser, samt synonymer defineres inn i samme term. Det er viktig for entydig kommunikasjon.

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten og Helsebiblioteket har bidratt med midler til oppstart av prosjektet og de første 2 000 oversatte MeSH. Ekstern finansiering er nødvendig og vi estimerer at oversettelsen av øvrige 24 000 MeSH vil koste 3,5 mill. kroner.

En norsk oversettelse vil innlemmes i BabelMeSH, artikkeldatabasen SveMed+ og bibliotekbasen BIBSYS.

Norske MeSH innen psykiatri og psykologi ble prioritert.

Først ble de oversatt av en bibliotekar som sjekket de viktigste ordbøker, Språkrådet og norsk oversettelse av ICD-10. Deretter ble forslagene til termer kvalitetssikret av en ekspert innen fagfeltet.

Resultatet kunne for eksempel se slik ut:

Engelsk MeSH: Antisocial Personality Disorder. Henvisningsord: Antisocial Personality, Psychopathic Personality, Sociopathic Personality.

Norsk MeSH:

Antisosial personlighetsforstyrrelse.

Henvisningsord: Amoralisk personlighetsforstyrrelse, Antisosial personlighet, Dyssosial personlighetsforstyrrelse, Sosiopatisk personlighetsforstyrrelse, Sadistisk personlighetsforstyrrelse, Psykopatisk personlighet, Psykopati.

Definisjon: A personality disorder whose essential feature is a pervasive pattern of disregard for, and violation of, the rights of others that begins in childhood or early adolescence and continues into adulthood. The individual must be at least age 18 and must have a history of some symptoms of [CONDUCT DISORDER](#) before age 15. (From DSM-IV, 1994)

MeSH unique id: D000987 - kopler all informasjon om termen med alle språkvarianter, henvisningsord, definisjon, historikk, hierarkisk plassering m.m.

Demo for oversatte MeSH

På Helsebibliotekets side "For forskere" kan du søke på de 2000 oversatte MeSH med henvisningsord. Alle MeSH i gruppe F: Psykiatri og psykologi, deler av andre grupper: N05 (Kvalitet i helsetjenesten), H02 Helsepersonell og -disipliner, A01 Kroppsregioner, C02 Virussykdommer, K01 Humaniora m.fl.

Lenke til demo: folk.ntnu.no/greenall/nenmesh/

Søk: Når du taster inn en term (helst litt langsomt) i søkefeltet vil du få opp både MeSH og henvisningsord, som du kan klikke på og søk utføres. Foretrukken term vil bli vist på norsk

Samarbeidspartnere i prosjektet

- National Library of Medicine, som bidrar med databasen MTMS og brukerstøtte
- Karolinska Institutet, Stockholm, som eier SveMed+ og svensk MeSH
- KITH, Helsedirektoratet, Universitetsbibliotekene, Språkrådet, Den norske legeforening og SIRUS
- NTNU har laget en demo basert på "linked data" på grunnlag av oversatte MeSH
- Nasjonalbiblioteket (NKKI og Norart), BIBSYS, Difi viser interesse.

og engelsk, samt engelsk definisjon. Videre søk kan gjøres ved å klikke på lenken til en av databasene under.

Helsearbeidere og bibliotekarer viser engasjement og glede over at vi endelig er i gang med å oversette MeSH.

Sigrun Espelien Aasen
Nasjonalt kunnskapssenter
for helsetjenesten
sea@kunnskapssenteret.no

United States
National Library of Medicine
National Institutes of Health

Celebrating MeSH: 50 years of Medical Subject Headings

I forbindelse med jubileet har NLM publisert informasjon om historien på sine hjemmesider.
Les mer på www.nlm.nih.gov/mesh/mesh_at_50/mesh_at_50.html